

570
13 1435

- ONZE BODE -

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VAN AMBTENAREN BIJ
DEN INLANDSCHEN BESTUURSDIENST TE SEMARANG.
VERSCHIJNT MAANDELIJKS, ONDER REDACTIE VAN HET BESTUUR.

Redactie en Administratie: *DIRMAN* 1e. Laboeanweg No. 21, Semarang.

ABONNEMENTSPRIJS: bij vooruitbetaling per half jaar f 2,50

Adres jang soedah terkenal.

M. ILLIAS, KLEERMAKER

Melajoestraat. 61 — Telefoon 2237 — Semarang.

Sanggoep menerima pakerdjaän boeat Toean-toean dari model apa sadja. Dan kami djoega äda sedia Kain-kain boeat terima pesenan jang soedah djadi. Hal pembikinan dan potongan kami tanggoeng netjis (modern) dan tjepat, pendek koerang perloe kami poedji pandjang lebar. Kami harep Toean-toean bikin pertjobaän dan memboektikan sendiri.

Menoenggoe pesenan dengan hormat.

ISTERI.

Mintalah proefnummer s.k. *ISTERI*, di terbitkan oleh

PERIKATAN PEREMPOEAN INDONESIA

Dan belilah Congresnummer Congres Perempoean Indonesia jang Pertama di
Mataram. Memoeat 22 boeah pidato serta bergambar.

Har f 1.50. Ongkos mengirim f 0.50.

Pesanan kepada:
Administratie „*ISTERI*” Djokja.

Vacant.

E. S. T. O. Electrische Drukkerij

BODJONG 55, - SEMARANG - Telf. No. 576

Bisa trima pakerdjaän besar dan ketjil.

=====
=====
Harga pantes. =====
=====

SANGGOEP MENJITAK WEEKBLADEN DAN TIJDSCHRIFTEN.

- ONZE BODE -

ORGAAN VAN DE VEREENIGING VAN AMBTENAREN BIJ
 DEN INLANDSCHEN BESTUURSDIENST
 VERSCHIJNT MAANDELIJKS, ONDER REDACTIE VAN HET BESTUUR.

Redactie en Administratie: DIRMAN 1e. Laboeanweg No. 21, Semarang.

ABONNEMENTSPRIJS: bij vooruitbetaling per half jaar f 2.50

Inhoud.

1. De B. B. Ambtenaar in de desa.
2. Lezingen voor B. B. Ambtenaren.
3. Uit de practijk.
4. Onze collega's in West - Java.
5. De Goeroe - ordonnantie.
6. Uit het afdeulingsverslag van den Volksraad.
7. Opmerkingen aangaande de Lebaran.
8. Keur - of treurcorps?
9. Sprakkels.
10. Belichting.
11. Uit de partij.
12. Regentschaps - ordonnantie.

De B. B. ambtenaar in de desa.

Langzaam doch zeker gaat de Inheemsche bevolking vooruit. Het is een verblijdend teeken, dat zij den weg der evolutie opgaat. Eerst in de groote steden, doch later ook op kleinere plaatsen heeft de Westersche invloed zich doen gelden.

Door de steeds zwaardere werkzaamheden, welke de intensivering van het bestuur met zich medebrengt, wordt het contact tusschen den Inlandschen B. B. ambtenaar en het volk minder. Het bureauwerk eischt zooveel tijd, dat hij nauwelijks gelegenheid heeft de desa in te gaan. Ten einde geen moeilijkheden te krijgen van zijn

chef, doet de B. B. ambtenaar meestal alleen datgene, wat hem van hooger hand is opgedragen. Niet meer en ook niet minder.

Het gevolg van deze reeds jaren lang gevolgde gewoonte is, dat het volk den bestuursdienst gaat beschouwen als een willoos staatsorgaan, als een zuiver uitvoerende macht, die steeds naar behooren, neen uitstekend haar taak volbrengt, doch wellicht noodgedwongen te weinig aandacht aan het volksbelang schenkt. Is het dan niet licht te verklaren, dat de kleine man zijn heil zoekt bij anderen, als het eenigszins kan ook intellectueelen buiten het B. B., die reeds meermalen daadwerkelijk hebben getoond armen en hulpbehoevenden de helpende hand toe te steken?

Heb ik in het bovenstaande betoogd, dat de macht van het B. B., mede door verschillende andere oorzaken aan het tanen is, heel anders is het gesteld met de desa. Hier ondervindt de doorsnee-Javaan — op dit oogenblik althans — geen of weinig invloed van deze veranderingen. Het groote wereldgebeuren gaat buiten hem om. Zijn gezichtskring reikt niet verder dan de desa, hoogstens tot het district. Voor dezulken is een Assistent-Wedana het manusje van alles. Een vriendelijk woord, laat staan een persoonlijk bezoek doet een desabewoner weldadig aan.

Wil het Inlandsch Bestuur het vertrouwen van het volk winnen (behouden), dan is een dringende eisch, dat het zich veel beweegt in de desa. En dit kan niet geschieden, zonder het bureaupersoneel zóó te wijzigen, dat de Inlandsche Bestuursambtenaar c. q. de Assistent-Wedana niet meer gekluisterd blijft aan de schrijftafel. Een onderdistrictshoofd moet met daden toonen, dat

hij *meeleeft* met de bevolking. Hij moet niet alleen belang stellen in haar dagelijksche bezigheden, maar ook interesse toonen voor haar familie- en geestelijk leven, ten einde haar eventueel van advies te kunnen dienen.

Bij de uitvoering van zijn taak moet de Assistent-Wedana rekening houden met de positie, waarin de bevolking verkeert. De verhouding moet zijn als die van een vader tot zijn kind. In zijn activiteit om zijn hoogereren te believen moet men steeds binnen de grenzen van het normale blijven. In zijn streven naar promotie mag hij nooit en te nimmer het volksbelang uit het oog verliezen. Zoo moet b. v. een bestuursambtenaar eerst rijpelijk overwegen, wat de oorzaken en gevolgen zijn van zijn handelingen, voordat hij overgaat tot het beslag leggen van de bezittingen van desamenschen, die achterstallig zijn in de belastingen of bij de afdeulingsbank. Hoewel hij in dergelijke omstandigheden slechts uit te voeren heeft, wat de wet voorschrijft, toch dient hij steeds voor oogen te houden, dat hem eenige bevoegdheid is verleend om rekening te houden met dringende onvoorziene omstandigheden. Het is gemakkelijk en eenvoudig om gelijk een machine te werken, doch het ligt niet in de lijn van het bestuur.

Een bestuursambtenaar is meer dan een zuivere uitvoerder alleen. Hij is de voorlichter, de helper van zijn volk. Het wel en wee van de bevolking is hem toevertrouwd. Hij moet dus naast de vervulling zijner taak als uitvoerder ook aandacht aan sociaal werk schenken. Meer dan eens dient hij zich af te vragen: „Wat heb ik in het belang van de mij toevertrouwde bevolking gedaan? Kunnen mijn handelingen de positie van het bestuur hechter maken?“

Wie niet in dezen geest te werk gaat, zal het gezag niet steunen, want op den duur zal de kleine man — wijzer geworden — de andere richting opgaan, Geruischloos, onopgemerkt, doch gestadig gaat deze toestand zich voltrekken. Het is hoog tijd, dat het Inlandsch bestuur dit tijdig inziet.

Santoso.

Lezingen voor B. B. ambtenaren

(door Shurija).

Waar Z. E. de Gouverneur - Generaal blijkens het verslag der Regentenconferentie in Midden-Java het houden van lezingen voor Inlandsche Bestuurs-ambtenaren warm heeft aanbevolen, zou het zeker als een overbodige weelde worden beschouwd, wanneer wij hiervoor een speciale propaganda maken. Het is tē mooi en tē schoon, om niet opgevolgd te worden,

Immers hierdoor leeren de Inlandsche Bestuursambtenaren elkaar beter verstaan, hun gezichtskring wordt verruimd en hun kennis vermeerderd. Men moge van de Bestuursacademie afkomstig zijn of den meesterstitel hebben behaald, maar toch zou het van kortzichtigheid getuigen om te meenen, dat men van alle actueele vraagstukken het best op de hoogte is en geen voorlichting van wie ook behoeft.

Aangezien iedere bestuursambtenaar, die nota bene in tegenstelling met andere landsdienaren van alle belangrijke aangelegenheden op de hoogte dient te zijn, nog niet doordrongen is van deze schoone, edele gedachte, publiceeren wij hieronder twee hierop betrekking hebbende artikelen in de vurige hoop, dat dit mooie voorbeeld alom navolging zal vinden.

Lezing in de Kaboepaten.

Op den avond van 8 op 9 dezer werd door den heer Karno Dirdjosoebroto G. a. i. b., toegevoegd aan den wedono van Samboeng, in de pendoppo van de Kaboepaten van Demak een lezing gehouden over den Regentschapsraad, welke werd bijgewoond door een aantal ambtenaren van het B. B. en van het onderwijs.

Het ligt in de bedoeling om iedere maand 2 keer een lezing te houden over actueele onderwerpen en deze te doen plaats hebben op Donderdagavond.

Nadat door den regent de bijeenkomst werd ingeleid, werd het woord gegeven aan den woordvoerder, die begon met te zeggen op welke manier verschillende autoriteiten zoals J. Mullemeester (1900), S. de Graaf (1905) D. Fock, J. Pleyte enz getracht hadden of althans moeite hadden gedaan om het bestuur van Nederland ten aanzien van Ned.-Indië een andere richting te geven dan tot voor dien tijd was gevolgd.

De instelling van de verschillende raden zou volgens spreker overeenkomen met het bepaalde in art. 118 I. S. (67 R. R.) en gebaseerd zijn op de art. 119, 120 en 121 I. S. of 67a, 67b, 67c. R. R.

Wijders werd te berde gebracht het groote verschil tusschen autonomie en zelfbestuur.

Hiermee klaar zijnde, ging spreker over tot de behandeling van de Regentschapskiesordonnantie (R. K. O) en Regentschapsordonnantie (R. O.) Volgens het ontwerp van de instellingsordonnantie der Regentschapsraden op Midden-Java zal het regentschap Demak 17 leden tellen, w.o. 2 Europeanen, 2 Vreemde Oosterlingen en 13 Inlanders. Van deze 13 Inlandsche leden zullen 9 worden verkozen en 4 benoemd. Vermits Demak 5 districten telt, zal in ieder district, op Sam-

boeng na, die zich slechts door 1 lid mag laten tegenwoordigen, 2 leden worden verkozen.

Nadat deze onderwerpen in details waren afgehandeld, eindigde spreker met een dankbetuiging aan den regent voor de hem verleende gelegenheid om voor een auditorium van vele prijaji's het woord te mogen voeren.

Na een terzake gegeven uiteenzetting door den regent werd de bijeenkomst om half twaalf gesloten.

(De Locomotief)

Conferentie bestuur.

Di Sumatra Barat.

Di Fort de Kock dengen dipresideni oleh resident dari Sumatra's Westkust, menoeroet Sumatra Bode, telah diadaken gewestelijke bestuurs-conferentie jang ketjoeali dihadliri oleh hampir sekalian bestuur ambtenaren Europa dan 6 demang, djoega oleh toean-toean J. R. van Eck dan dr. J. F. C. Raabe, masing-masing hoofdinspecteur dan inspecteur dari Burgerlijken Veeartsenijkundigen Dienst, toean-toean dr. W. Treffers dan J. H. Heck gouvernements-veeartsen, A.A.F. Heymans dan Ph. C. A. J. Quenjer, inspecteur dari Westersche lager dan Inlandsch Onderwijs, C. H. Japing beheershoutvester, B. J. Hagreis, landbouw consulent, W. A. Gravelaar, inspecteur van arbeid dan toean-toean W. Ph. Spier dan G. de Lang masing-masing hoofd dan onder hoofd dari gewestelijke recherche.

Oleh gouvernements veearts di Padang dr. Treffers telah ditjeriterakan hal: „Atoerannja membeli dan memelihara sapi djantan“ dengan mana oleh inleider telah di poedjikan pembelian bersama² atau pembelian oleh negeri.

Oleh toean Japing telah dibitjarakan hal otan toetoeapan berhoeboeng dengan peratoeran Solo; peratoeran jang belakangan ini telah dilakoekan boeat menarik hatinja gemeente Boemipoetera oentoeok memperoeshakan otan² negeri.

Oleh inspecteur dari Inlandsch Onderwijs, toean Quenjer telah di berikan pemandangan tentang pengadjaran Boemipoetera di Sumatra's Westkust.

Oleh toean de Lang telah dibitjarakan hal „Pekerdjaan dan atoerannja bekerdja gewestelijke recherche“.

Pada hari jang kedoea dari itoe conferentie maka dengan toean Ch. H. K. Staatzen, voorzitter dari Vereeniging voor Land-, Mijn bouw en Industrie Sumatra's Westkust, telah dibitjarakan hal baik atau tidaknja mengadakan keur oentoeok melawan menger-

djakannja oleh orang² lain dari orang² contract jang kaboer dan baiknja kolonisatie dari orang² Djawa oentoeok permaksoedan menanami tanah di ini gewest-

Ketika membitjarakan hal: „Mengoempoelkan assis-demangs di iboe² kota onderafdeeling“, maka dengan ini telah di anggap ada satoe djalan boeat meninggikan auto — activiteitnja gemeente Boemipoetera dan kepala² negerinja, jang mana boeat sementara tempat boleh djadi kenjataan akan bisa dilakoekan, ketjoeali dari itoe pertanyaan, apakah baik boeat memaserahkan sebagian besar dari koeadjiban negeri pada pemerintah negeri (kepala negeri).

Toean Resident soedah menoetoeop itoe pertemoean dengan oetjapkan terima kasih pada inleiders dan debaters dan memberanikan bestuursambtenaren Boemipoetera boeat dalam tahoen depan membikin inleiding sendiri.

(Bintang Timoer).

Uit de practijk.

Laakbaar, maar niet strafbaar.

Er heeft onlangs in een vuurwerfabriek een ontploffing plaats gehad, waarbij eenige arbeiders om het leven zijn gekomen. De eigenaar van de fabriek, met het lot van de slachtoffers van de ramp begaan, bood aan het Bestuur een som gelds aan, bedoeld als bijdrage in de kosten van de begrafenis en de noodige slametan. En zoo geviel het, dat de petinggi zekeren dag familieleden van de gevallenen bij elkaar riep en tot hen een toespraak hield, die hierop neerkwam: Vrienden, het is mij na veel moeite ten slotte gelukt om van den fabriekseigenaar gedaan te krijgen, dat hij ook gaat bijdragen in de kosten van de begrafenis van je omgekomen verwanten; als je dus morgen het geld ontvangen hebt, moet je zelf weten wat te doen (Jèn sésoek terima doewit weroeha déwé...).

Of deze laatste woorden met een stemverlaging zijn uitgesproken, dan wel spreker daarbij een lonkje heeft geworpen in de richting van zijn toehoorders, vermeldt het anders gedetailleerde proces-verbaal van voorloopig onderzoek niet. Wat zou anders de bedoeling zijn van den petinggi met zijn slotwoorden dan dat hij een presentje verlangde, neen, eischte van de menschen? Eerst werden zijn verdiensten op den voorgrond gesteld en daarop volgde de niet alledaagsche raad om maar zelf te weten wat te doen. En het was nog wel een desahoofd, dat sprak tot menschen van zijn desa, die gewoon waren van hem bevelen te

ontvangen! Neen, de hint was veel te duidelijk om te worden misverstaan. Niet voor niets heeft de Javaan de reputatie van te zijn een geboren analyst; het was een „printah haloes“ of een „printah keras“ hetgeen op hetzelfde neerkomt.

Zoodra die bloedverwanten het geld ontvangen hadden, gaven ze dan ook een gedeelte hiervan af aan den petinggi, die het zonder scrupule accepteerde en er mooi weer van speelde. Eén er van gaf zelfs het geheele bedrag cadeau, omdat hij — naar hij later verklaarde door het onkiesche optreden van den petinggi het gevoel kreeg, alsof hij was gaan onderhandelen over de ziel van zijn gestorven bloedverwant en het daardoor niet over zijn hart kon verkrijgen het aangeboden geld in ontvangst te nemen.

Intusschen, onze petinggi, die meende het toppunt van slimheid te hebben bereikt, had de waakzaamheid van het Bestuur onderschat. Want het duurde geen halve maand, of de knoeierij kwam het Bestuur te oore; een onderzoek volgde en eindigde met den ontslag van het oneerlijke desahoofd. Het muisje had nog een staartje. De Politie stelde tegen den man een strafrechtelijke vervolging in terzake het misdrijf van oplichting. Het materiële feit toch bestaat — wij zullen ter preciseering eens de juridische redactie volgen — hierin;

„dat verdachte met het oogmerk om zich of een ander te bevoordeelen, op of omstreeks 5/6 November 1928 in de desa Toeripoetih afdeeling Kebonagoeng een zes of vijftal personen door middel van samenweefsel van verdichtsels zou hebben bewogen tot de afgifte van eenige geldsommen te weten respectievelijk f 10.— f 10.— f 15.— f 10.— f 15.— f 25 — zulks omdat hij aan genoemde personen, welke voor hem als hoofd van de desa Toeripoetih waren verschenen, ten einde hun mede te deelen, dat zij den volgenden morgen ten huize van den Mantripolitie elk een bedrag van f 25.— zouden ontvangen als tegemoetkoming in de begrafenissen — en slametan — kosten ten behoeve van hunne ter gelegenheid van een paar dagen tevoren plaats gehad hebbende vuurwerkontploffing, waarbij als slachtoffers de verwanten van genoemde personen waren gevallen, opzettelijk valschelijk heeft medegedeeld, dat door zijn (verdachte's) toedoen en bemiddeling evengenoemde schadevergoeding tot boven genoemd bedrag aan hen zal worden uitgekeerd, aan welke mededeeling hij nog toevoegde, dat zij,

comparanten, derhalve zelf moesten weten wat te doen, een en ander ten gevolge hebbende dat genoemde personen na ontvangst van de gelden aan verdachte de boven genoemde bedragen hebben gegeven”.

De Politie roept dus artikel 378 W. v. S. in, zich op het standpunt stellende, dat de wenk van den petinggi is te brengen onder het middel: samenweefsel van verdichtsels. Want „toespeling“ zelf behoort niet tot de limitatieve opsomming van middelen tot bewegen tot afgifte; hieruit valt terloops reeds te concluderen, dat de omschrijving van het delict oplichting met het oog op de toestanden in de Inlandsche maatschappij o. i. te eng is. Echter kan steeds hierop een beroep worden gedaan, dat niets den rechter verbiedt in elk concreet geval met den algemeenen graad van ontwikkeling, waartoe het slachtoffer behoort, rekening te houden. De eenige vraag, die de rechter zich te stellen heeft, is deze, of het aangewende middel ieder ander van dezelfde geestesontwikkeling als den opgelichte, evenzeer tot de afgifte zou hebben bewogen, waarbij de rechter dan rekening heeft te houden met het milieu, waaruit het slachtoffer is en waarmee hij verkeert. (Cassutto II, blz. 32). Met deze redeneering in gedachte werd de zaak dus overgewezen naar den Landraad... „op hoop van zegen”. Maar, als variant op het bekende gezegde: Politie wikt, de Justitie beschikt. Bij beschikking van den Landraadsvoorzitter, welke later door den raad van Justitie werd bekrachtigd, werd verdachte van alle rechtsvervolging ontslagen, aangezien het door hem gepleegde feit noch als misdrijf, noch als overtreding is aan te merken. De overweging tot genoemde beschikking luidt o. m.

„dat waar door verdachte gebezigde bedriegelijke middel niet bestond in een samenweefsel van verdichtsels, aangezien ten deze niet van opeenstapeling van leugens kan worden gesproken, noch minder van een op listige wijze samenweven van leugens, zoodanig, dat deze elkander wederkeerig een bedriegelijken schijn van waarheid hebben gegeven het aan verdachte geimputeerde feit niet het misdrijf van „oplichting“ zal kunnen daarstellen, daargelaten nog de vraag of genoemde vijf — of zestal personen onder deze gegeven omstandigheden inderdaad bedrogen zijn geworden”.

Zoo is de man — geheel buiten zijn verwachting — aan het gerecht ontsnapt.

Een lacune in de wet?

Onze collega's in West-Java.

Eindelijk dan mogen wij met verheugenis verscheidene onzer collega's in West-Java in ons midden begroeten. Hun toetreding als leden tot de V. A. I. B. is een gewichtige gebeurtenis, het is een flinke stap vooruit in den ontwikkelingsgang onzer vereeniging, omdat daarmee ten duidelijkste wordt gedemonstreerd, dat ons doel en streven overal op Java bijval heeft gevonden. In West-Java, zoowel als in Midden- en Oost-Java scharen zich thans gediplomeerde ambtenaren onder de banier der V. A. I. B.

Wellicht is het de onbekendheid van onze vereeniging geweest, dat tot voor korten tijd slechts luttele gediplomeerden in West-Java als leden zijn toegetreden. Maar nu ons geacht medelid, de heer Sanoesi Soerja Prawira, voor wiens activiteit wij hem ten zeerste verplicht zijn, een opwekkend woordje heeft gericht tot zijne collega's in West-Java, hopen en vertrouwen wij, dat de toestand zich ten goede zal wijzigen. Zijn rondschrijven, dat beschouwd kan worden als een aanvulling van het circulaire van het Bestuur der V. A. I. B. gedagteekend Semarang 15 Mei j.l. zal zijne uitwerking zeker niet missen. Het is voor de gediplomeerden, ook die van Oost- en Midden-Java, van groot belang, dat wij het noodig achten het hieronder in extenso te publiceeren.

Redactie.

Pandeglang, den 10 Juli '29.

Geachte Collega's!

Reeds lang heb ik naar middelen gezocht om een vereeniging op te richten, waarvan de leden speciaal zijn Gediplomeerde afgeleverden van de O. S. V. I. A.'s, die werkzaam zijn bij het Inlandsch-Bestuurcorps, met het doel voor oogen om onze kennis van bestuursaan gelegenheden te bevorderen en datgene te doen wat van belang kan worden geacht voor onzen tak van dienst. Natuurlijk is ter verwezenlijking van het doel noodig het in het leven roepen van een orgaan, waarin worden opgenomen allerhande stukken, die van belang zijn voor de leden; welk orgaan ook een middel is om het contact der leden onderling nauwer aan te halen.

Zooeven heb ik gezegd, dat tot die vereeniging speciaal mogen worden toegelaten „Gediplomeerde Afgeleverden van de O. S. V. I. A.'s etc.” De reden waarom ik deze meening ben toegedaan, ligt hierin dat ik n.l. overtuigd ben, dat menschen, die nagenoeg dezelfde opvoeding, hetzelfde intellect en dezelfde behoefte hebben het best met elkaar kunnen samengaan. Het spreekt vanzelf, dat samenwerking met andere vereenigingen

van denzelfden dienst niet uitgesloten is, daarnaar moeten we streven!

Geachte Collega's! Met leede oogen moeten wij aanzien en moeten wij aanhooren — voorzoover ik weet, geen stem verheft zich daartegen — dat anderen ons bestempelen met conservatief zijn, ten achter zijn en wat dies meer zij, op vereenigings gebied! Toont aan de buitenwereld, dat wij die aantijgingen niet verdienen, geachte Collega's. Vereenigt U! Neemt een voorbeeld aan de heeren onderwijzers met hun bonden, zooals: H. K. S. bond, Kweekschoolbond, Normaal-scholierenbond, Goeroe-desabond etc. etc., voorbeelden te over om op te sommen! Als anderen dat kunnen doen, waarom zullen wij dan niet in staat zijn? Onmogelijk? Zegt dat niet, want „Onmogelijk” is geen woord. Van hem, die het dikwijls in den mond heeft, kan men niets goeds verwachten. (THOMAS CARTYLE). Alles is mogelijk, als wij maar willen. Wees gedachtig aan het spreekwoord; Waar een wil is, daar is ook een weg! De kiem om zich te vereenigen, zit in U. Laat maar Uwe gedachten terugvoeren naar den tijd doorgebracht gedurende Uw Osvia-life, zeven jaren hebt U in lief en leed met Uwe schoolgenooten samen geleefd, met aan het hoofd onze President en andere Bestuursleden. Heb ik het mis, als ik zeg, dat de kiem om zich te vereenigen reeds in U aanwezig is?

Daar hebt U, waarde broeders, Collega's, op Semarang een Vereeniging, naar de oprichting waarvan ik reeds lang gehunkerd heb, welke den naam draagt van; V. A. I. B. of voluit gezegd: Vereeniging van Ambtenaren b/d Inl. Bestuursdienst.

Steunt die Vereeniging door U als lid te laten inschrijven, want zonder Uwe medewerking zullen wij het beoogde doel niet zien verwezenlijkt worden. De Vereeniging heeft Uwe steun, moreel als financieel noodig! Een gulden per maand kunt U best missen (in plaats van die weg te gooien aan sigaretten). Nog eens, waarde Collega's wordt lid van de V. A. I. B, staat niet ten achter bij Uwe Collega's van Midden- en Oost-Java!

Hiermede sluit ik mijn oproep, de hoop uitsprekende dat de V. A. I. B. een lang en voorspoedig leven moge ten deel vallen. Amin:

Met collegiale groeten.

Uw

Sanoesi SOERJAPRAWIRA.

Aan de A. I. B's
van
WEST-JAVA.

De Goeroe-ordonnantie.

Een beschouwing over bezwaren tegen enkele bepalingen.

In het eerste nummer van den 12den jaargang van *Opbouw* treffen wij een beschouwing aan van den met verlof in Nederland vertoevend adviseur voor Inlandsche zaken den heer Gobee over „Overheid en Mohammedaansch onderwijs op Java“, waarin de schrijver de bezwaren naar voren brengt welke in Mohammedaanschen kring worden gevoeld tegen enkele bepalingen der Goeroe-ordonnantie 1925.

Een der bezwaren is, dat aan het toezicht ook onderworpen zijn de rondreizende Mohammedaansche propagandisten t. w. degenen die „al of niet aangesloten bij een vereeniging op meer moderne wijze door toespraken, lezingen, cursussen of huisbezoek, godsdienstige kennis willen verspreiden of de geloovigen willen stichten“.

Het is deze bepaling nu, die aanleiding tot vele klachten heeft gegeven. Vóór de wijziging der goeroe-ordonnantie in 1925 bestonden deze moderne propagandisten reeds, maar zij waren toen aan geen ander dan politieel toezicht onderworpen. Daar kwam met de inwerkingtreding der ordonnantie bij, dat zij bovendien verplicht werden de ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur van hun werkzaamheid als propagandist te verwittigen. Kwamen zij in een ander regentschap, dan waren zij verplicht weder een nieuwe kennisgeving aan den regent, die daar het bestuur voerde, in te dienen, daar zij zonder een dergelijke kennisgeving niet mochten optreden. Het is voorgekomen dat personen uit een naburige plaats, uit een ander regentschap, overgekomen, die den tijd niet gehad hadden om zich opnieuw als godsdienstonderwijzer aan te melden, bij den aanvang der vergadering te hooren kregen dat zij over alles, behalve over godsdienst, zouden mogen spreken! Het is deze zeker niet bedoelde toepassing van de bepalingen betreffende het op het Mohammedaansche godsdienstonderwijs uit te oefenen toezicht, die naast de inlijving der propagandisten bij de godsdienstonderwijzers voornamelijk in de kringen der volgens moderne onderwijs- en voorlichtingsmethoden werkende Mohammedanen veroorzaakt heeft dat men zegt dat de nieuwe regeling veel drukkender is dan de oude.

Een tweede bezwaar is, dat de verandering van het vragen eener vergunning in het doen van eene kennisgeving niet voldoende tot zijn recht komt. Men mag namelijk niet beginnen met het geven van on-

derwijs, noch optreden als propagandist, vóór de ambtenaar die de kennisgeving van den aanstaanden onderwijzer heeft ontvangen, daarvan eene schriftelijke bevestiging in handen heeft. Hoewel het voorschrift luidt dat die verklaring terstond moet worden afgegeven, heeft dit in sommige gevallen veel te wenschen overgelaten. Er blijkt bij de behandeling der kennisgevingen wel eens dat men er naar streeft den ouden eisch van vergunning voor het geven van onderwijs min of meer in stand te houden, door een uitvoerig onderzoek naar de antecedenten van den aanstaanden onderwijzer in te stellen, een onderzoek dat evengoed na het optreden van de nieuwe leerkracht zou kunnen worden gehouden en dan geen ongewenscht opont-houd in de uitreiking der vereischte verklaring zou veroorzaken. Het is te begrijpen, dat minder volgza-me aanstaande onderwijzers het lange wachten moede, maar vast een aanvang maken en als een gevolg daarvan in overtreding bevonden, worden beboet. Dat dergelijke bij een goede toepassing der ordon-nantie niet noodige strubbelingen er niet toe bijdragen de hier besproken regeling populair te maken, behoeft geen betoog. Ook al komen gevallen als het hier ge-noemde sporadisch voor, dan worden zij licht tot een algemeene grief, omdat men van meening is dat de ordonnantie, zoals zij luidt, ze toelaat en iedereen aan dergelijke minder aangename ervaringen kan wor-den blootgesteld.

Naar alle waarschijnlijkheid zal bij een aanstaande herziening der ordonnantie aan deze bezwaren op af-doende wijze tegemoet worden gekomen.

Ten slotte verdient nog vermelding dat men zich zeer uitdrukkelijk beklaagd heeft over de instandhou-ding van het voorschrift dat de onderwijzers, ook de ouderwetsche goeroe's die in hunne pesantren's aan hunne leerlingen, de santri's, les geven, verplicht zijn een register van de namen van hun leerlingen en van de boeken die zij gebruiken aan te houden. Volgens sommige leiders van vereenigingen, die aan de be-staande bezwaren tegen de goeroe-ordonnantie uiting geven, zou het zelfs voor de goeroe's die les geven in de Mohammedaansche wet, voor diegenen onder hen derhalve die een goede scholing in de godsdienstwe-tenschappen hebben gehad, zeer bezwaarlijk zijn in hun eigen, d. w. z. het Arabische of het Javaansche schrift dergelijke gegevens bij te houden. Dit bezwaar maakt den indruk overdreven te zijn. Voor een deel zal het zijn oorsprong wel hierin vinden, dat ondanks de daarover gegeven voorschriften de modellen voor die registers in Latijnsche karakters plachten te wor-den gedrukt, waardoor ze onbegrijpelijk voor de ge-

bruikers werden. Overigens zal het bezwaar tegen bijhouden van een register, met welke karakters ook geschreven, wel verband houden met een door sommige partijen beleden beginsel, dat alle bemoeienis van een niet-Mohammedaansche regeering met godsdienstige Moslimsche aangelegenheden uit den boeze vindt en bijgevolg zelfs het voorschrijven van een dergelijk register een niet te aanvaarden inmenging acht. Tegenover deze opvatting zal de regeering moeilijk een ander standpunt kunnen innemen dan het met beleid doorvoeren van die administratieve maatregelen welke haar noodig voorkomen, waarbij het onnoodig en verkeerdelijk verwesterschen van de hulpmiddelen voor het verstrekken van de gevraagde gegevens ten eenenmale vermeden moet worden.

Uit het afdeulingsverslag van den Volksraad.

Staatkundige hervormingen en medewerking der ingezetenen. Naar aanleiding van de passage in de openingsrede, waarin er op gewezen wordt, hoe thans een oneindig moeilijke en langdurige taak te vervullen valt, nl. deze om de, bij de in de laatste kwart eeuw tot stand gekomen wettelijke voorzieningen, gevestigde organen ook wezenlijk te doen functioneeren, de taak om een enig contact tusschen die organen en de maatschappij te bevorderen en te verzekeren, beoogden sommige leden, dat verwezenlijking hiervan ten nauwste afhankelijk is van het bijbrengen van Westersche gedachten en ideeën aan de inheemsche bevolking hier te lande. De moderne democratische bestuursinstelling zijn immers Westersch van oorsprong en willen deze hier ingang vinden in dien zin, dat een levend contact met de bevolking zal bestaan, dan zal de Oostersche psyche als het ware doortrokken moeten worden van Westersch denken en handelen. Om dit te bereiken is eerste vereischte een goed georganiseerd onderwijs voor de bevolking op Westerschen grondslag. Dan eerst zal zij de ingevoerde democratische bestuursbeginselen kunnen begrijpen en waardeeren en daarin werkelijk meeleven. In het geheele Oostersche leven hier te lande tot zelfs in de desa's is immers ook wat het economisch leven betreft de Westersche invloed merkbaar. Met het oog op een juiste verwerking van dien invloed door de bevolking is het geven van Westersch onderwijs noodzakelijk. De economische ontwikkeling der bevolking, welke mede door andere factoren beïnvloed wordt,

zal daarnevens zooveel mogelijk bevorderd moeten worden wil de groote meerderheid der bevolking in staat zijn te voldoen aan de eischen, welke de nieuwe bestuursinrichting aan haar stelt.

Van andere zijde werd de toekomstige ontwikkeling van de verhouding tusschen Westerlingen en Oosterlingen aldus gezien, dat niet slechts de Westersche invloed overheerschend zal worden, maar dat zoowel het Westen en het Oosten elkaars invloed zullen ondergaan, totdat ten slotte een evenwichts toestand bereikt zal zijn. Op Westersche intellectueele ontwikkeling, op Westersch onderwijs moet dan ook niet al te zeer nadruk gelegd worden; ook andere factoren zullen op de ontwikkeling der verhoudingen mede van invloed zijn.

Er werd op gewezen, dat zullen de nieuwe beginselen van bestuur hier te lande in de maatschappij ingang vinden en wezenlijk functioneeren, ook de houding van verschillende Regeeringsorganen tegenover die hervormingen zich zal moeten wijzigen

De opmerking in de openingsrede, dat de door de bestuurshervorming in het leven geroepen organen slechts aan hun bestemming kunnen beantwoorden, indien de ingezetenen hiertoe zelve ten volle medewerken, deed een der leden in het algemeen de aandacht vestigen op het feit, dat de Regeering zelve voor die medewerking voldoende ruimte moet maken; de regentschappen zijn zoo gebonden, dat zij nauwelijks kunnen loopen. Belemmerend moet werken op een vrije ontwikkeling van het regentschapsbestuur het feit, dat toegelaten wordt, dat het in artikel 124 der Regentschapsordonnantie aan den resident opgedragen toezicht — niet door dezen hoofdamtenaar zelve, doch door den assistent — resident uitgeoefend — zich ook zal kunnen uitstrekken tot de bemoeienis van den regentschapsraad met het desabestuur. In de stadsgemeenten zou blijken een uitspraak in de Memorie van Toelichting tot de wet op de bestuurshervorming (2de Kamer der Staten Generaal 1920/1921, Bijlagen, 438, 3, 7, B), het bestuur binnen de gemeente geheel moeten overgaan in handen van het gemeentebestuur, in de voorstellen tot opheffing der desa's binnen de stadsgemeenten Malang en Soerabaja, wordt evenwel dit beginsel niet gevolgd, daar hierbij een gouvernements desabestuur wordt voorgesteld.

Eindelijk werd n. a. van de woorden van den Landvoogd in de openingsrede over de belangrijkheid van het Plaatselijk en gewestelijk zelfbestuur, opgemerkt, dat die woorden zouden moeten leiden tot de instelling van een departement van Binnenlandsche Zaken; in de plaats van het oude autocratische B. B. is een

meer democratische bestuursvorm gekomen, waarom in den gedachtengang van deze leden de tegenwoordige naam van het departement niet meer geheel juist kan worden geacht. Dat voor de leiding van een departement in elk geval een bestuursambtenaar dient te worden gekozen werd dan ook niet juist geacht, hetgeen ten vorigen jare reeds van verschillende zijde in den Volksraad werd naar voren gebracht. In dit verband zag men een tegenstelling tusschen de in de openingsrede uitgesproken sympathie van den Landvoogd voor de doorvoering van plaatselijk en gewestelijk zelfbestuur en de benoeming van den nieuwen leider — met alle waardeering overigens van diens persoonlijke capaciteiten — die juist tegenover de praktijk der autonome lichamen staat.

Andere leden waren van meening, dat van de Europeesche bestuursambtenaren verwacht kan worden, dat zij zich aan nieuwe staatkundige vormen zullen aanpassen, zoodat ook decentralisatiebelangen bij hen in goede handen zijn.

Inlandsche beweging. Eenige leden wezen er op, dat de cōntrole op de redevoeringen in politieke vergaderingen veelal wordt opgedragen aan ambtenaren van een lagere ontwikkeling dan de dikwijls bestudeerde leiders die op deze bijeenkomsten het woord voeren. Zou het niet mogelijk zijn, het bezoeken van deze vergaderingen aan speciale ambtenaren op te dragen welke in ontwikkeling niet bij de sprekers ten achter staan?

Een lid dat ook meende, dat de lagere Inlandsche bestuursambtenaren veelal niet tot een richtige cōntrole der vergaderingen in staat zijn pleitte voor vorming aan een hoogeschool. *Van goede krachten zal men ook verzekerd zijn — zoo vervolgde dit lid — indien de salarisregeling van het Inlandsch Bestuurscorps, geheel los van de B. B. L. 1925/1928, zou worden verbeterd.*

OPMERKINGEN AANGAANDE DE LEBARAN

of het zoogenaamd Inlandsch Nieuwjaar
door

R. A. A. KROMO DJOJO ADINEGORO.

Oud-Regent van Modjokerto.

(Overgenomen uit het Oudheidkundig
Verslag 1923 n. a. v. ons
Hormat-nummer).

Het is algemeen bekend, dat de Javanen groote drukte maken bij gelegenheid van het einde van de vastenmaand

Ramadhan (poeasa) vallende op den eersten Sawal, de zoogenaamde „Lebaran“ (het eindigen), dat ten onrechte wordt genoemd „het Inlandsch Nieuwjaar“ of in het Javaansch en Maleisch „de Hariraja“. Voor de Inlanders is het zoogenaamd Inlandsch Nieuwjaar het grootste feest.

Ter verdere vergelijking zal ik duidelijkheidshalve de verscheidene adats en gebruiken van den tegenwoordigen tijd hier onder specificeren:

1. Op den laatsten avond van de vastenmaand (Europeesch de oudejaars-avond) wordt het algemeene doodenoffer individueel gegeven. Bijna in alle dessa's wordt het gezamenlijk bij het dessahoofd gebracht; in de eene dessa op den laatsten avond van de vastenmaand en in de andere dessa op den dag van het zoogenaamd Inlandsch Nieuwjaar. Dit doodenoffer begint reeds van af den 21sten van de vastenmaand, en de gerechten worden ten offer gebracht op den avond van den 20sten, 22sten, 24sten, 26sten, 28sten en deze avonden worden genoemd malem 21 (20e op 21e), malem 23 (22e op 23e) enz. Men mag een dezer 5 datums uitkiezen om te offeren, doch het laatste tijdstip is voor iedereen op den laatsten avond van de vastenmaand of op den dag van het zoogenaamd Inlandsch Nieuwjaar.

2. Op den dag van den eersten Sawal „de Lebaran“ of het zoogenaamd Inlandsch Nieuwjaar, vooral in den ouden tijd, hield (of houdt) de Regent een officieele receptie, gewoonlijk ten 10 uur in den voormiddag; en vóór dien tijd gaf de Assistent-Resident bij circulaire de ingezetenen daarvan kennis. Europeesche ambtenaren van alle takken van dienst, Inlandsche ambtenaren en Hoofden, Hoofden van Vreemde Oosterlingen, allen in groot costuum, en Particulieren, gekleed in rok en witte das, kwamen in de pendoppo van den Regent. Europeanen en Vreemde Oosterlingen ná den Regent gefeliciteerd en gebruik gemaakt te hebben van champagne, enz. gingen (gaan) huiswaarts. Hierna bezwen (bewijzen) de Inlandsche Ambtenaren en Hoofden eer aan den Regent met den voetkus als naar gewoonte. Volgens Bijblad 4043 worden de reiskosten der Controleurs, die in het binnenland wonen door de Regeering geïndemiseerd. Gedurende zes jaar als Regent van Modjokerto heb ik deze officieele receptie — gehouden door wijlen mijn vader, Regent van Modjokerto — nog voortgezet, doch langzamerhand is deze officieele usance van zelf geheel of gedeeltelijk overal verdwenen, doch de particuliere adat blijft natuurlijk nog. De gelukwensen, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, luiden: „Gelukgewenscht met de Lebaran of met de Intrede van het Nieuwjaar“, in het Maleisch of Javaansch „slamet Tahoen baroe of Hariraja.“

3. Op dezen dag werden (of worden) volksspelen gehouden. Dus eene groote drukte op den dag van de officieele receptie; bijna alle menschen van de geheele afdeeling kwamen (of komen) in de stad over.

4. Op dezen dag en den avond van te voren, zelfs vanaf 10 dagen vóór het zoogenaamd Nieuwjaar, aldus op malem 21 (20^e op 21^e) vide sub. 1 worden masa's voetzoekers afgestoken.

5. Vanaf den dag van het zoogenaamd Nieuwjaar gaan de Inlanders elkaar bezoek brengen om geluk te wenschen, en vooral gaan ze naar de ouders of chefs om hun met den gebruikelijken voetkus eer te bewijzen.

6. Dit zoogenaamd Inlandsch Nieuwjaar, gerekend vanaf de officieele receptie van den Regent, duurt nog zeven dagen lang en op den 8en dag is het zoogenaamd Nieuwjaar Koepat (Hariraja Koepat). Op dezen dag bestaat het offer uit koepat (rijst in gevlochten klapperbladeren) met de daarbij behorende ingrediënten.

Mijns inziens staat de algemeene drukte van het zoogenaamd Inlandsch Nieuwjaar in het geheel niet in verband met het einde van de vastenmaand „de Lebaran.“ Het eene noem ik Hindoeïsme en het tweede Mahomedanisme. Naar de verklaring hiervan heb ik gezocht vanaf mijne eerste aanvaarding in Gouvernementsdienst op 31 Maart 1880, en vooral als Regent in 1894, doch tevergeefs.

Vanaf mijn aftreden op 31 Augustus 1916 houd ik me bezig o. a. met Oud-Javaansche Oorkonden. In de maand Poeasa (Ramadhan) van dit jaar 1923 (18 April tot en met 17 Mei) heb ik eindelijk de bedoelde verklaring gevonden in enkele Oud-Javaansche Oorkonden:

A. De inscriptie van den beschreven steen uit de desa Djijoe, (gelegen in de afdeeling Modjokerto) van van den jare 1408 çaka = 1486 na Chr. vermeldt, dat Girindrawardana, vorst van Kahoeripan (later genoemd Djanggala en het laatst Koetogirang, gelegen in de afdeeling Modjokerto) het Cradha-offer (dooden-offer) gaf in de maand Karttika = Sawal.

B. De mededeelingen in de Nagara Krtagama en Pararaton luiden: Hayamwoeroek, vorst van Modjopait (gelegen in de afdeeling Modjokerto), gaf het groote Cradha-offer beginnende op den 4en der maand Bhadra = Roewah of Säban 1284 çaka = 1362 na Chr. Alle onderhoorige Koninklijke Hoogheden enz. enz. moesten offerspijzen en offeranden bijdragen en versieringen maken. enz. enz. voor het feest Op den 12en der maand werd de canonieke tekst opgelezen, welke zielen oproept ten hemel, met offeranden en handelingen die ten einde waren bij het bereiken van den hemel, enz. Den morgen van vollemaandsdag, dat is drie dagen hierna, dus op den 15en, verleende de

Vorst audiëntie in de audiëntiezaal. Op den zevenden dag (na de audiëntie) werd onafgebroken geld, kleding, spijzen aan de menschen uitgedeeld, en de feesten zijn geëindigd. De ceremoniën, gemakkelikheden, enz. enz. zal ik hier maar weglaten. Ik maak alleen gewag van wat betrekking heeft op het doodenoffer, de audiëntie en het eindigen van het feest op den zevenden dag na de audiëntie. Ik teeken hierbij aan, zooals Prof. Kern ten rechte zegt in zijne geschriften, dat het een wonder is, dat bij de Javanen de Vorsten van Kahoeripan (voor Modjopaitstijd) o. a. de bekende Sendok en Airlangga geheel onbekend zijn. Slechts de nagedachtenis van Modjopait leeft thans nog voort bij de Javanen, en niet alleen wat betreft de vorsten van Modjopait, doch ook in adat-aangelegenheden o. a. bij het cradha-offer (doodenoffer), de tellingen van goede en slechte dagen enz. zeggen de Javanen, „Modjopait volgen of naleven.“ Baseerende op de gegeven sub B. kom ik tot de volgende conclusie ter vergelijking met de gespecificeerde adat en gebruiken bovenvermeld:

Verg. met gebruik 1. Volgens het Mohamedanisme wordt zoowel in Mekka als hier op Java door de echte Arabieren géén doodenoffer gegeven, zooals bedoeld sub. 1. Derhalve is deze gewoonte eene zuivere nabootsing van de hindoesche adat van de vorsten van Modjopait boven beschreven. In de Nag. krt. staat: het doodenoffer begon op den 4den en eindigde met de audiëntie op vollemaandsdag, dat is op den 15en, derhalve juist 10 dagen vóór de audiëntie, gerekend vanaf den 4en, want volgens de Javaansche gewoonte beteekent vollemaandsdag den avond van den 14en op den 15en. Deze adat komt dus overeen met de malem 21 (20^e op 21^e) enz. vide sub. 1 = 10 dagen vóór de officieele receptie van den Regent op 1e Sawal = het zoogenaamd Inlandsche Nieuwjaar of Lebaran bedoeld sub. 2.

Verg. met gebruik 2. Vooral hieruit is duidelijk te bespeuren dat de officieele receptie van den Regent eene zuivere nabootsing of naleving is van de audiëntie van den Vorst van Modjopait, n. m. eerst 10 dagen van te voren begint men met het doodenoffer op malem 21e (20^e op 21^e), malem 23e (22^e op 23^e) enz. (vide sub. 1) tot en met den laatsten avond van de vastenmaand; en den volgenden dag op den 1e Sawal is de officieele receptie (audiëntie) bij den Regent.

Bij den Regent is wel geen audiëntie, doch zoo iets als dit. In Mekka en op Java, volgens het Mohamedanisme, wordt door de echte Arabieren geen drukte of feestje gegeven na het einde van de vastenmaand „de Lebaran“, misschien sporadisch op Java, omdat zij gasten krijgen volgens de gebruikelijke adat om geluk

te wenschen.

Verg. met sub. 3. Deze volksspelen zijn zonder twijfel eene voortzetting van de feesten van den Vorst van Modjopahit tijdens het craddha-offer, verg. sub. B.

Verg. met gebruik 4. Zooals bekend is zijn de voetzoekers van een Chineesch fabrikaat. Volgens de Oud-Javaansche Oorkonden kwamen de Chineezzen op Java vóór den tijd van Modjopahit, en zeker verkochten zij voetzoekers tijdens de feesten van het craddha-offer. Ook dit is ongetwijfeld de voorzetting van een oud gebruik.

Verg. met gebruik 5. Volgens het Mohamedanisme bestaat er geen officieele adat om na het einde van de vastenmaand elkaar geluk te wenschen, noch om elkaar bezoek te brengen. Dit is eveneens eene navolging van de gewoonte van Modjopahit tijdens het craddha-offer, en ik geef daarvan de volgende uitlegging:

Tijdens het craddha-offer kwamen immers bij alle menschen van het Koninkrijk Modjopahit in de hoofdstad Modjopahit en gingen zij natuurlijk elkaar bezoek brengen, en de gewoonte der Javanen is „de jongeren of de minderen bewijzen eer aan de ouderen en de meerderen met een voetkus, en de gelijken met het gewone elkaar gelukwenschen.“

Deze gewoonte wordt niet alleen toegepast tijdens het einde van de vastenmaand, doch op ongezette tijden indien men natuurlijk wil. Zelfs toen mijne ouders nog leefden (mijn vader was Regent van Modjokerto, en ik als ambtenaar buiten de afdeeling Modjokerto) bewees ik hun als ik te Modjokerto kwam, met den voetkus eer om zegen en vergiffenis te vragen en te verkrijgen, en eveneens wanneer ik naar huis terugkeerde. Alsmede deed ik hetzelfde, waar ik hun maar ontmoette, zelfs onderweg. Derhalve is deze usance bij de Javanen zeer gewoon. Inzonderheid als eene verplichting (of als zoodanig beschouwd) gaan de Javanen op Nieuwjaarsdag en de volgende Nieuwjaarsdagen naar hunne ouders. Vanaf Nieuwjaarsdag op 1e Sawal duren de Nieuwjaarsdagen 8 dagen lang tot en met Hariraja Koepat. Zijn hunne ouders reeds gestorven, dan gaan ze naar hunne begraafplaatsen, en de duur hiervan volgens den adat is vanaf malem 21 (20e op 21e) vide sub. 1 tot en met het einde van de Hariraja Koepat, dus 18 dagen lang, n. m. malem 21 tot en met den 30en van de maand Poeasa (Ramadhan) = 10 dagen; 1e Sawal het zoogenaamd Nieuwjaar tot en met Hariraja Koepat (vide sub 6) = 8 dagen, dus samen 18 dagen. Zelfs de verplichte duur (of als zoodanig beschouwd) voor dit bezoeken van de begraafplaatsen is eene navolging van het meergenoemde craddha-offer

van Modjopahit, n. m. vide sub. B.; het doodenoffer begon op den 4en en eindigde zeven dagen ná de audiëntie op vollemaansdag met de uitdeeling. Van den 4en tot vollemaansdag den 15en = 11 dagen, dus 7 dagen hierna = samen 18 dagen. Dit komt dus precies overeen met den bovenbedoelden 18-dagen-duur voor het bezoeken van de begraafplaatsen. Het kan wel misschien een half etmaal verschillen, aangezien de Javanen gewoonlijk spreken van „malem“ (den malem van te voren).

Verg. met gebruik 6. De Nag. krt. vermeldt: Zeven dagen ná de audiëntie, dus op den 8en dag eindigde het feest met de uitdeeling van geld, kleeding enz. Dit komt ook juist overeen met den tegenwoordigen adat, n. m. zoogenaamd Inlandsch Nieuwjaar, gerekend vanaf de officieele receptie van den Regent op den 1e Sawal, duurt acht dagen lang, en op den 8en dag is het zoogenaamd Nieuwjaar Koepat (Hariraja Koepat). Nóch in Mekka nóch hier op Java wordt door de echte Arabieren een offer in Koepat gegeven; bovendien bestaat in Mekka logisch geen Koepat. Dit is ook zuiver Hindoe-Javaansch. Dit offer in Koepat komt in de Nag. Krt. niet voor. Hoe men op dit idee kwam is mij onbekend, doch het is m. i. een offer ten behoeve van de viervoetige dieren, uitsluitend grootvee en paarden, dat deze gevrijwaard worden voor ziekte en onheil. Koe is eene verkorting van Soekoe = voet of voeten, en Pat eene verkorting van Papat = vier, weshalve het woord Koepat beteekent: „viervoetige (dieren).“ Om die reden krijgen op dezen dag de viervoetige dieren om den hals een paar Koepat, uitsluitend koeien, buffels en paarden.

Na een uurtje of minder, worden de om den hals vastgebonden Koepat door de veevoeders of staljongens opgegeten.

Conclusie.

Op grond van de bovenstaande inlichtingen is de hier op Java algemeen bekende Lebaran met de ceremonie, drukte enz. enz. niet het einde van de vastenmaand, doch logisch het einde van het doodenoffer (craddha-offer), dus een Hindoesche adat. Dat de bedoeling van Lebaran wordt toegepast op het einde van de vastenmaand is derhalve ongemotiveerd. Mijns inziens, is deze combinatie van Hindoeïsme en Mohamedanisme ontstaan doordat hier op Java de maand Ramadhan (Poeasa) de voornaamste of gewichtigste der twaalf maanden van het jaar is (of als zoodanig wordt beschouwd) vanwege het vasten in de geheele maand, en men bovendien onbekend was met de oorspronkelijke bedoeling der feestelijkheden.

Wat nog meer onjuist is, het einde van de vastenmaand is in het geheel geen Inlandsch Nieuwjaar. Het Inlandsch Nieuwjaar valt op den 1en Soero (Moeharam) dus drie maanden later n. m. Sawal, Selo, Besar, daarna volgt pas Soero. Verder: Het Javaansch Hariraja beteekent: Hari = dag en Raja = groot, tezamen „de groote dag,“ dit komt uit met den dag van de audiëntie van den Vorst van Modjopahit of de officieele receptie van den Regent, en werkelijk er is voor de Javanen geen grootere dag dan deze. Het Maleische Hariraja beteekent ook „feestdag“.

Daarenboven komt de verwarring vermoedelijk ook vanwege de drukte van het Christelijk- en Chineesch nieuwjaar. Op dezen nieuwjaarsdag worden als naar gewoonte bezoeken gebracht, gelukwenschen aangeboden, feesten gevierd enz. Men lette vooral op de drukte, waarop ik het oog heb. Aangezien de Javanen op de Sawal deze zelfde drukte maken, zoo wordt 1e Sawal bestempeld met „het Inlandsch Nieuwjaar“ of in het Maleisch „Tahoen Baroe Djawa“. Nog gewichtiger beschouwen de Javanen de vastenmaand Ramadhan (Poeasa), dewijl eenige dagen van te voren de Regent eene officieele kennisgave geeft aangaande het begin van het vasten eindigende met de Hariraja, het zogenoemd Inlandsch Nieuwjaar“. Op den eigenlijken Inlandschen Nieuwjaarsdag op 1e Soero (Moeharam) is er geen feest.

De boven beschreven adat wijkt natuurlijk min of meer af van de boven aangehaalde Modjopahitsche adat, dewijl de laatste al zoolang was geleden n. m. de val van Modjopahit was in 1400 çaka = 1478 na Chr., dus bijna 500 jaar, doch de bedoeling is toch dezelfde.

Ten slotte zij hier nog het volgende aangeteekend: De naam craddha, thans verbasterd in „Njadran“ wordt niet toegepast op het bovenbeschreven doodenoffer n. m. het doodenoffer op malem 21 (20e op 21e), malem 23 (22e op 23e) enz. heet „maleman“, en dat op den laatsten avond van de vastenmaand of op den dag van het zogenoemd Nieuwjaar „Slametan Hariraja“. Doch de naam en het doel van het Craddha-offer van Modjopahit wordt elk jaar in iedere dessa nog herdacht. Ieder jaar geeft een desa het doodenoffer genoemd „Njadran“, aldus eene verbastering van craddha. De offerspijzen worden gedeeltelijk ten offer gebracht bij het desahoofd en gedeeltelijk op de in die desa heilige plaatsen.

De Njadran in de desa's heeft plaats niet in de maand Poeasa (Ramadhan) of Sawal, doch in andere maanden naar keuze van de desagemeente. Het bijzondere geval is de Njadran in het onderdistrict Trowoelan „de oude

hoofdstad van Modjopahit“ district en afdeeling Modjokerto. Hier wordt de Njadran elk jaar gezamenlijk gegeven in de laatste helft van de maand Roewah (= Bhadra) door alle desa's van dit onderdistrict op een en denzelfden dag. De desa's worden ingedeeld in groepen om hun offer te brengen bij de aangewezenen tempels, begraafplaatsen en andere overblijfsels van Modjopahit in dit onderdistrict.

Toen ik nog als Regent in activiteit was nam ik ook deel aan dit offer. Ik gaf aan den Pengoeloe van Trowoelan een zeker bedrag om de noodige ingrediënten aan te schaffen en toe te bereiden, en dezelve als mijn offer te brengen naar een dier plaatsen door het betrokken desahoofd aangewezen. Na mijn aftreden zet mijn zoon, de tegenwoordige Regent van Modjokerto, deze jaarlijksche bijdrage voort.

Deze gewoonte van dit onderdistrict is van oudsher; vermoedelijk nog eene voortzetting door de laatste inwoners van de vervallen hoofdstad Modjopahit. Immers, volgens bovenvermelde gegevens sub. B werd het craddha-offer gehouden in de maand Bhadra-Roewah en thans door dit onderdistrict voortgezet ook in de maand Roewah.

Nog zij hier opgemerkt, dat dergelijke combinaties van Hindoeïsme en Mohamedanisme op Java veel voorkomen.

Keur-of treurcorps?

Het Inlandsche B. B. corps behoorde weleer tot de elite der landsdienaren.

Het B. B. was een Keurcorps.

Thans — beweert men — is dat het geval niet meer thans vormen de Inlandsche Ambtenaren met z'n allen een treurcorps.

Komt Oud Osvianen, wat zegt ge tot verweer?

Laat die insinuatie U straalkoud?

Of zou het dan toch waar zijn?!

Logenstraft die bewering, vecht voor Uw eer

Toont dat ge werken kunt en zegt dan boud:

„Zwijgt, kwaadsprekers — en verdwijnt!“

De A. I. B. s.

Met een hoofd vol idealen
zijn ze de wereld ingegaan,
verlost uit de knellende schoolbanden
roepen luid: „leve de vrijheid“

Denken de wereld te hervormen
met een „veni, vidi, vici.”
Ze voelen zich Liberalen
zonder hen zou de wereld vergaan.
Met 't verworven diploma' in d' handen
denken z' aan geen narigheid,
weten nog van geen levensstormen,
van geen ontnucht' rende visie.

Ex. B. Ber.

Sprokkels.

Waar in het B. B. gelijk men pleegt te zeggen, de beste ambtenaren opgevoed moeten worden in de school der practijk, is een krachtige organisatie wel noodig, om niet te spreken van onontbeerlijk. Nu het volk zijn heil begint te zoeken in verschillende vereenigingen, ligt het voor de hand, dat het Inlandsch bestuur zich ook gaat organiseeren, wil het zich nog handhaven en gelijken tred houden met de ontwikkeling der Inlandsche maatschappij, Indien noodig ware *aanmoediging* en *tegemoetkoming* van hooger hand wel aan te bevelen, want in deze tegenwoordige omstandigheden zal een bestuursambtenaar, wiens gezichtskring niet verder reikt dan zijn eigen ressort, minder goed aan de verwachtingen beantwoorden. Het gemis van een krachtige, bloeiende vereeniging is één der voornaamste oorzaken, waarom de Inlandsche B. B. ambtenaren voor verschillende maatschappelijke vraagstukken het stilzwijgen bewaren en alles met een Oosterche gelatenheid dragen, doordat zij als het ware geïsoleerd, op zich zelf aangewezen en niet op de hoogte zijn van de andere toestanden op andere plaatsen, aangezien er geen contact is, hetzij geestelijk, hetzij persoonlijk.

Shurija.

..... maar wij beseffen toch wel, dat een vereeniging van ambtenaren bij het Inlandsch bestuur recht van bestaan heeft. Onze taak is zoo uitgebreid, het bestuur heeft in zoovele zaken bemoeienis — lastertongen noemen het bestuur een vuilnisbak — dat kennis van anderen ons zeker te stude komt. Want gij zult toch zeker een groote gek moeten zijn om evenveel verstand te hebben en goed op de hoogte te zijn over de steeds verdergaande hervormingen, over irrigatie naast volkscredietwezen en Landbouw, over de voortschrijdende politieke stroomingen naast het acute onderwijsvraagstuk en over nog honderden andere aangelegenheden om verder te zwijgen over de min-

dere animo voor het bestuur en de hormatgebruiken. In onze vereeniging (V. A. I. B.) kunnen we elkaar ontmoeten en de hoofden bij elkaar steken, in ons orgaan moeten wij zien, het hechte bindmiddel om ons contact voortdurend te onderhouden, zoo verspreid als onze standplaatsen zijn.

SASTROPRODJOKOESOEMO.

(Uit de archieven van „Onze Bode”)

Marilah kita orang membikin peroempamaan prijaji ia itoe di oempamakan seperti sapoelidi jang di pergoenaken boeat membersihkan sampah kotoran di dalam roemah, boekan senanglah sebagai orang jang menggoenakannya djikalau itoe sapoe lidi memakai ikatan jang tegoeh, maskipoen di goenakan mengepeok (memoekoel) koembang djoega jang akan meroesakkan kajoe roemah bolih di pakai.

Pendeknja prijaji perloe koempoel mendjadi satoe di dalam satoe Bond, ia itoe soepaja bisa menimboelkan sesoeatoe kekoeatan akan menegoehkan baik satoe kaperloean Kangdjeng Gouvernement, maroepoen atas kaperloean bangsa kita, jang ada di mana pimpinan kita dari doeloe kala, djangan sampai terdjeroemoes mendapat kesoesian, jang ngeri atas pimpinannya orang jang tidak setoedjoe dengan haloean kita orang prijaji jang mengandoeng ilmoe jang koerang aman bagai bangsa kita orang pri boemi dengan tanah airnja,

Kita orang prijaji haroes berkoempoel dalam ikatan Bond boeat sama-sama bekerdja dengan lain perkoempoelan Ra'jat, jang memakai kejakinan betoel, bahwa kenaikan deradjatnja bangsa Pri boemi tida hiroe hara, tetapi dengan meninggalkan ilmoe dan karakternja.

R. Rg. SOERIANATANEGARA.

(Prijaji dan traditie dalam congres P. P. B. B. di Solo)

Belichting.

Zou het nog noodig zijn om een geïllustreerd tijdschrift als „Oedaya”, waarvan wij van den Directeur-Hoofdredacteur Raden Mas Noto Soeroto een paar nummers ter bespreking — met verzoek tevens om een ruilabonnement — hebben ontvangen, bij de Inlandsche Bestuursambtenaren te introduceeren? Wie als Bestuursambtenaar naar den vooruitgang van Neder-

landsch-Indië langs den weg der evolutie streeft, wie moeizaam naar het glibberige pad der verbroedering tusschen Nederland en Indië zoekt, zal in „Oedaya“ troost en balsem vinden.

„Oedaya staat onder geen invloed van welke politieke partij ook noch van eenig particulier belang, doch laat zich uitsluitend leiden door een opbouwende gedachte ten opzichte van de verhouding Nederland-Indonesië. Het streeft er naar in de Nederlandsche taal onder Nederlanders belangstelling te wekken voor Indonesië, en voor de cultuur, de gaven en de krachten van de bewoners dezer landen.

Rust, geleidelijkheid en natuurlijkheid, gesymboliseerd in een zonsopgang (Oedaya) zijn de richtlijnen, waarin het tijdschrift den opgang van Indonesië wil dienen.

In de Maleische taal tracht het onder de massa der Indonesiërs, naast nuttige ontspanningslectuur, begrippen te verspreiden omtrent volksgezondheid, volkshuishoudkunde, techniek, kortom die zaken, waarin Nederlanders hun aangewezen voorlichters zijn.

Het zoekt naar samenwerking tusschen Nederlanders en Indonesiërs.

Op deze wijze: naar vermogen bij te dragen aan de bevordering van een wederzijdsche waardeering en van wederzijdsch begripen tusschen Nederland en Indonesië, tusschen Oost en West in het algemeen, is het streven van Oedaya!

Onze sympathie voor dit tijdschrift — onze wegen loopen immers parallel — dat bij de viering van het eerste lustrum in Mei 1928 zich mocht verheugen in de belangstelling van vele gezaghebbende personen zooals Z. E. den Minister van Koloniën, Z. E. den Gouverneur-Generaal, Z. H. Prins Mangkoe Nagoro VII, R. A. A. Wiranata Koesoema, Regent van Bandoeng etc. etc. is tē groot, dan dat het zonder meer zou worden aanbevolen in de warme belangstelling der Inlandsche Bestuursambtenaren.

Door een postwissel ad f 4 — te sturen aan het adres der Administratie: Fahrenheitstraat 514 Den Haag (Holland) kan men zich gedurende een jaar verzekerd houden van de geregelde toezending van dit rijk geïllustreerd maandblad.

Redactie „Onze Bode“.

Uit de partij

Nieuwe leden na 1 Juni 1929.

1. R. Pratisto, Adjunct Secretaris Pemalang.
2. M. Sastrodiprodo, Adjunct Secretaris Blora.
3. R. M. Holland Soebadio, Assistent - Wedono

Ngempit Pasoeroean.

4. R. Soekarto, fd. Mantri Veldpolitie Kendal.
5. R. Soenarto, A. I. B. b/d. Wedono Tjendono Koedoes.
6. Soekijoen Sosrohadisewojo, A. I. B. b/d. Wedono Ngawi.
7. Soetjipto, A. I. B. b/d. Regent Ngawi.
8. R. Sadeli, A. I. B. b/d. Wedono Kaliwoengoe-Kendal
9. R. Boedimanrahardjo, fd. Mantri Politie atd. Recherche Soerabaja.
10. R. M. Santoso Soerjohadikoesoemo, fd. Mantri Politie Alg. Politie Madioen.
11. O. S. Sastrosoebroto, fd. Mantri Politie Lasem.
12. A. Bacar, fd. Mantri Politie Alg. Pol. Malang.
13. R. Singgih, „ „ „ „ „ „
14. Soenarko, „ „ „ „ „ „
15. R. Moestadjab, Assistent - Wedono Lasem.
16. R. Kaharkoesmen, A. I. B. b/a Wedono van Bingangoen te Lasem.
17. R. Soemitro, Assistent - Wedono Batoe Malang.
18. R. Moh. Sidik, fd. Mantri Politie Toeren „
19. M. Hoesoedibjo, Adjunct Hoofdjaksa
20. M. Moesbah Djojohadisepoetro, Regentschaps-Secretaris Ngawi.
21. M. Aribodin, fd. Mantri kabupaten Malang
22. M. Soebiantoro, A. I. B. b/d Assistent - Resident van Politie Malang.
23. M. Soepardi, A. I. B. b/d Assistent - Resident B. B. Malang.
24. R. Mahardjo, Assistent - Wedono titulair Gew. Recherche Pasoeroean.
25. Gondo Soewandito, fd. Mantri Politie 5e. Sectie Stadspolitie Soerabaja.
26. Kadarman, A. I. B. b/d Wedono kota Soerabaja.
27. Mas Sasmojo, Wedono district Tajoe Pati.
28. Soerjokoesoemo, fd. Mantri Politie Ngawi.
29. R. Mintardjo, A. I. B. Wedono kota Malang.
30. R. Srinoto, Adjunct Regentschaps-Secretaris Malang.
31. Mas Moeljo, Assistent - Wedono Boeloekoemba, district Tandjoeng Brebes.
32. M. Soenarjo, Adjunct Djaksa Brebes.
33. M. Soetarjo Sastrohatmodjo, Assistent - Wedono Losari, district Tandjoeng Brebes.
34. R. Soepadi, Assistent - Wedono Larangan, district Bandjarhardjo Brebes.
35. R. Ronohadiwidjojo, fd. Mantri Politie B. B. Tjepoe.
36. Mas S. Handjojo, fd. Mantri Politie B B Tjepoe.
37. R. Soemarjo, fd. Mantri Politie b/d Alg. Pol Tjepoe.
38. R. Darmosoeharto, Assistent - Wedono Soeroeh

- Tengaran Salatiga.
39. Sanoesi Soerjaprawira, A. I. B. b/d Regent Pandeglang.
 40. R. Machmoed Kartadilaga, A. I. B. b/d A. R. Pandeglang.
 41. Jachja Soeriosepoetro, A. I. B. b/d Resident Semarang.
 42. R. Soebandi. Adjunct Secretaris Pasoeroean.
 43. Sarmin Sastrohadikoesoemo, A. I. B. b/d Regent Bangil.
 44. Mas Aboebakar Tjokrodipoero, Djaksa b/d Landraad Pandeglang.
 45. Mas Oemar Koesoema Atmadja, fd. Mantri Politie te Laboean (Bantam).
 46. Rd. Soekarna Natamihardja, A. I. B. b/d Wedana Tjaringin (Laboean).
 47. M. Sachri, A. I. B. b/d A. R. te Menes (Bantam).
 48. R. Aboebakar Brata Soeria, fd. Mantri kabupaten Rangkasbitoeng.
 49. Rd. Achmad Barnas Prawiradiningrat. A. I. B. b/d Wedana Parangkoedjang (Rangkasbitoeng).
 50. Rd. Moekdas Soerjahaminata. A. I. B. b/d A. R. van Serang.
 51. Arijadi, Nitinegoro, fd. Mantri kabupaten Loemadjang.
 52. R. P. Achmadamidjojo, A. I. B. b/d Wedono Kepandjen (Malang).
 53. Prajitno, A. I. B. b/d A. R. v. Zuid Malang.
 54. Mas Tjokrosoejoso, A. I. B. b/d Wedono Loemadjang.
 55. R. Amaroedin Sosrokoesoemo, A. I. B. Wedono kota Pasoeroean.
 56. Slamet Soehartono, Assistent - Wedana Medjobo (Koedoes).
 57. S. M. Hadiwidjojo, A. I. B. b/d A. R. Loemadjang

Ontvangsten na. 1 Juni 1929.

Contributie van de Semarang-leden	f 25.—
Hr. Moh. Saleh c. s. Pemalang	10.—
„ Soendoro c. s. Batang	19.—
„ Imanadi Grisee	2 —
„ Boedimanrahardjo Soerabaja	2.—
„ Sasmojo Tajoe	6.—
„ Soeprastowo Salatiga	5.—
„ O. S. Sastrosoebroto c. s. Lasem	6.—
„ Soemarko c. s. Brebes	17.—
„ Soebakti c. s. Malang	7.—
„ Soebakti c. s. Malang	3.—
„ R. Prawironoto Jogja	2.50.

Hr. R. P. Tjondrodipoetro Sepandjang	f 2 50.
„ M. Soekardji Rembang	2.50.
„ Soentoro Soerabaja	2.50.
„ Soerarjo Sastrodiproedjo Blora	2.—
„ R. Soejitman Koedoes	2.50.
„ R. Soegondo Bodja	3 —
„ Soebarkah Soekaboemi	2.—
„ Directeur O. S. v. I. A. Madioen	2 50
Volkslectuur Weltevreden	2.50.
Heer D. Prawotohadikoesoemo Djombang	2 50.
„ Aboetalib Osvia Magelang	9.—
„ R. M. Soemarko Brebes	5.—
„ R. Soebandi Pasoeroean	3.—
„ S. Prastowo Salatiga	4 —
„ Soekarmo Mangoensoedirdjo	7.—
„ Soeatmadji Tengaran	4 —
„ Iskandar Poerwodadi	15 —
Contributie Semarang-leden	24.—
Advertenties	

Semarang, 23 Juli 1929.
Het Bestuur der V. A. I. B.

Regentschaps-ordonnantie

(Vervolg)

AFDEELING 3.

De Uitgaven.

Art 84.1. Het college van gecommitteerden is bevoegd tot handelingen, welke uitgaven tengevolge hebben binnen de grenzen der begrooting.

2. Tot handelingen, welke den post voor onvoorzien uitgaven bezwaren, zoomede tot handelingen, welke uitgaven tengevolge hebben boven een door den raad te bepalen bedrag, gaat het college van gecommitteerden niet over dan krachtens beslissing van den raad.

3. De raad kan echter zoo noodig het college machtigen om, zonder zijne beslissing in te roepen, tot handelingen als in het vorig lid bedoeld over te gaan.

4. Eene machtiging, als in het vorig lid vermeld, treedt niet in werking dan na door het college van gedeputeerden te zijn goedgekeurd.

Art. 85.1 Wanneer ten behoeve eener door den raad noodig geoordeelde handeling eene wijziging der begrooting is of wordt vastgesteld, waartoe niet bij de begrooting zelve machtiging is verleend, kan de raad bij een met redenen omkleed besluit de handeling gelasten zonder de vereischte goedkeuring op de wijziging af te wachten, ingeval door zoodanig uitstel

een regentschapsbelang met benadeeling zou worden bedreigd.

2. De Raad onderwerpt zijn besluit onverwijld aan de goedkeuring van het college van gedeputeerden.

3. Weigering dezer goedkeuring stuit onmiddellijk de werking van het besluit.

Art. 86 (Aangevuld bij St. 1926 No. 373) 1. Het college van gecommiteerden kan in gevallen van zoo dringenden aard, dat door het vooraf inroepen van 's raads beslissing een regentschapsbelang met benadeeling zou worden bedreigd, bij met redenen omkleed zijne bij of krachtens artikel 184 bepaalde bevoegdheid besluit overschrijden.

2. Het besluit wordt aan 's raads goedkeuring onderworpen in de eerstvolgende vergadering, waarin, zoo wijziging der begrooting noodig is, ook deze wordt vastgesteld.

3. Weigert de raad zijn goedkeuring, dan worden daardoor de nog voor vernietiging vatbare gevolgen van het besluit vernietigd, zoover de raad niet tevens beslist, dat zij in stand kunnen blijven.

4. Wordt als gevolg van het besluit door den raad eene wijziging der begrooting vastgesteld, waartoe niet bij de begrooting zelve machtiging is verleend, dan zijn het tweede en derde lid van het vorig artikel toepasselijk.

Art. 87. De vorderingen ten laste der begrooting worden onderzocht, verevend en betaalbaar gesteld door het college van gecommiteerden.

Art. 88.1. Betalingen ten laste der begrooting geschieden op door of van wege den regent onderteekende bevelschriften, welke, zonder schriftdelging, vermelden den rechthebbende, het onderwerp der schuld, de te betalen som in cijfers en schrijffletters het dienstjaar en den begrootingspost.

2. De vorm dezer bevelschriften wordt door den Gouverneur-Generaal vastgesteld.

3. Tot het doen van betalingen kunnen ook sommen ter goede rekening worden verstrekt, een en ander op den voet en de wijze door den raad te bepalen. De bewijzen van gedane betalingen vermelden, zooveel mogelijk, wat in het eerste lid dienaangande voor de bevelschriften is bepaald.

Art. 89.1. Elke verevening moet gegrond zijn op het bewijs van het verkregen recht van den schuldeischer.

2. De bescheiden, door de schuldeischer tot staving hunner vorderingen over te leggen, moeten aantoonen

dat voldaan is aan de voorwaarden, waarop de vordering zich grondt.

3. De raad geeft zooveel noodig voorschriften nopens den vorm, waarin deze bescheiden moeten opgemaakt.

4. In eventueel vast te stellen modellen voor door schuldeischers in te dienen rekeningen wordt steeds een herinnering opgenomen aan den terzake vastgestelden verjaringstermijn.

Art. 90. Aan het regentschap behorende goederen hoe ook genaamd mogen niet aan een schuldeischer worden afgestaan tot geheele of gedeeltelijke voldoening zijner vordering.

Art. 91. Ten behoeve van het regentschap kan geen onroerend goed worden gekocht dan krachtens beslissing van den raad.

Art. 92. Binnen de grenzen der begrooting kunnen voorschotten verleend worden, in de gevallen en tot de bedragen, door den raad te bepalen.

Art. 93. (Gewijzigd bij St. 1925 No. 620). Tot den dienst van een dienstjaar behooren;

- a. de rechten, gedurende het dienstjaar door de schuldeischers van het regentschap verkregen, behoudens het bepaalde bij het tweede lid van artikel 83;
- b. de voorschotten, welke in het dienstjaar zijn betaalbaar gesteld.

Art. 94. Ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven worden gebracht;

- a. de uitgaven betreffende het dienstjaar, die hare omschrijving niet vinden in een van de andere artikelen der begrooting;
- b. onverevend gebleven, niet door verjaring getroffen vorderingen betreffende afgesloten diensten.

Art. 95.1. Uitgaven wegens teruggaaf van belasting en wegens terugbetaling van ten onrechte ontvangen of van kwijtgescholden gelden worden gebracht in mindering van de gelijksoortige ontvangsten van het jaar, waarin die uitgaven worden gedaan.

2. Wanneer meer wordt teruggegeven dan van de ontvangsten kan worden afgetrokken, wordt het meerdere gebracht ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven.

Art. 96.1. Openbare werken, waarbij heerdienstplichtigen of veroordeelden worden gebezigd, worden niet aanbesteed.

2. Alle overige werken, leveringen en transporten

ten behoefte van het regentschap worden in het openbaar aanbesteed, tenzij de raad in het belang van het regentschap aan een andere wijze van voorziening de voorkeur geeft.

3. Voor zoover de raad zich niet de vaststelling der bestekken en voorwaarden van aanbesteding voorbehoudt, is de regent daartoe bevoegd.

4. De regent houdt de aanbestedingen en is bevoegd tot toewijzing aan den laagsten inschrijver, die aan de voorwaarden voldoet.

5. Bij overeenkomsten wegens werken, leveringen en transporten worden aan de aannemers geen interessen toegezegd terzake van mogelijke vertraging in de voldoening hunner vorderingen.

Art. 97. Het is aan lands- en provinciale dienaren (bezoldigde of onbezoldigde hoofden van vreemde Oosterlingen daaronder niet begrepen) zoomede aan alle ambtenaren en bedienden van een regentschap verboden, werken, leveringen of transporten ten behoeve van een regentschap aan te nemen, zich daarvoor borg te stellen of daarin, hetzij rechtstreeks, hetzij zijdelings, deel te hebben.

Art. 98.1 Bevelschriften tot betaling, die niet ter voldoening zijn aangeboden binnen den termijn, voor de afsluiting van den dienst bepaald zijn vervallen.

2. Belanghebbenden kunnen, onder overlegging der uitgereikte bevelschriften, een nieuwe betaalbaarstelling daarvan aanvragen, die door den regent wordt verleend.

AFDEELING 4.

De ontvangsten.

Art. 99. De regent waakt, met inachtneming van hetgeen terzake door den raad mocht worden voorgeschreven, dat de verordeningen en andere voorschriften betrekkelijk de inkomsten van het regentschap naar behooren worden toegepast en dat alles, wat uit eenigen hoofde aan het regentschap verschuldigd is, te behoortijken tijde wordt ingevorderd en verantwoord.

Art. 100. Tot den dienst van een dienstjaar behooren:

- a. de sommen en inkomsten, waaronder te begrijpen tegemoetkomingen uit de Lands — of provinciale kas die voor het dienstjaar uit de algemeene of provinciale geldmiddelen ten behoeve van het regentschap zijn beschikbaar gesteld, voor zoover die sommen en inkomsten gedurende het openstaan van de dienst zijn ontvangen;
- b. de gedurende het dienstjaar ontvangen bedragen, zoo wegens belastingen als wegens inkomsten van

anderen aard en toevallige baten.

Art. 101. (Aangevuld bij St. 1925 No. 620). 1. Sommen, die worden terugontvangen op verevende uitgaven — uitgezonderd de terugbetalingen van verleende voorschotten, welke als inkomsten van anderen aard, als bedoeld in artikel 100 sub b behooren te worden aangemerkt — worden, als de ontvangst geschiedt vóór de sluiting van den dienst, die met de uitgaaf werd belast, in mindering der uitgaven van het betrokken artikel gebracht.

2. Worden die sommen later terugontvangen, dan worden zij gebracht onder de toevallige baten.

3. Onder de toevallige baten worden ook gebracht de sommen, die wegens ten laste van afgesloten diensten verevende maar niet voldane uitgaven door verjaring vrijvallen.

Art 102. Ontroerende eigendommen van een regentschap worden niet dan krachtens beslissing van den raad vervreemd of bezwaard, noch verhuurd, verpacht of op eenige andere wijze in gebruik gegeven.

Art. 103 1 Voor den openbaren dienst bestemde eigendommen van een regentschap worden niet vervreemd, bezwaard of verpand.

2. Zij verliezen hunne bestemming voor den openbaren dienst niet dan krachtens beslissing van den raad.

Art. 104. Eigendommen van een regentschap worden slechts in het openbaar verkocht, verhuurd of verpacht, tenzij de raad in bijzondere omstandigheden machtiging of last geeft tot onderhandsch verkoop, verhuur of verpachting.

Art. 105. De raad beslist omtrent:

- a. het aanvaarden of verwerpen ten behoeve van het regentschap van erfstellingen, legaten en schenkingen;
- b. het treffen van dadingen ter beëindiging van geschillen over vorderingen van het regentschap;
- c. het geheel of gedeeltelijk kwijtschelden van vorderingen van het regentschap.

Art. 106. 1. Ontvreemde of verloren gelden, zoomede ontvreemde, verloren, bedorven of vernietigde goederen worden uit de registers der rekenplichtigen afgeschreven, wanneer door den raad is verklaard, dat de ontvreemding, het verlies of het bederf niet aan hunne schuld, hun verzuim of hunne onachtzaamheid is te wijten.

2. Voor het overige bepaalt de raad, zoo bij wijze van algemeen voorschrift als voor bijzondere gevallen, welke vorderingen uit de registers der rekenplichtigen kunnen worden afgeschreven.

TABIB ACHMAD SODIN

Petoedoengan No. 49

Telefoon 1369

Semarang.

Toean djangan poetoerken pengharepan.

Sebab saja soedah doewa poeloe taoen lamanja di Indonesia dan soedah dapet banjak Certificaat (soerat poedjian) dari segala bangsa. Toean toean boleh boektiken sendiri bisa mengobatin segala roepa penjakit sampe baik,

Zonder operatie.

Sakit ambeien (bawasir,) sakit mata, napas sesek, batoek asma, segala sakit kentjing, sakit prampoean, kentjing manis, beri-beri, penjakit prampoean kepoetian etc. etc., malaria, sakit reumatiek, boeah pinggang, dysenteri, dan lain-lain penjakit.

Segala waktow bisa panggil didalem of loear Kota.
dan sedia obat-obat patent, bisa minta dikirim dengan rembours.

Obat Patent.

No. 1 Obat Fakir Olie (goenaken penjakit seperti jang terseboet dibawah ini:

Sakit toelang (atoeran pake doea of tiga tetes tjampoer sama minjak klapa banjknja 30 gram of 2 sendok makan en lantass gosok diwaktoe tidoer).

Sakit medjen jang kloear nanah tjampoer darah, atawa moeles lantaran dari loeka oesoos atawa kempoeng (atoeran pake satow hari tiga kali, sekali minoem 2 tetes tjampoer sedikit goela pasir djadi satow hari 6 tetes en kaloe soedah minoem itow obat boleh minoem air thee sedikit).

Sakit kepala (atoeran pake boleh gosok sadja).

Sakit moentah (atoeran pake 2 tetes tjampoer sama air thee, satow hari doea kali).

Sakit batoek Kering (atoeran pake satow hari minoem doea kali, satow kali minoem 3 tetes tjampoer sama koffie).

Sakit gigi (atoeran pake kapoek ditjeloepkan didalem obat en lantass boleh taroek di gigi jang sakit).

Sakit Panoe en sakit koekoel (atoeran pake 2 tetes tjampoer sama minjak widjen en lantass digosoken dimana tempatnja diwaktoe malem). Satow botol 5 gram harga f 7.50

No. 2 Obat Madjoen Achmedi (boeat goenaken koewat badan) (atoeran pake 1 sendok thee lantass minoem thee of koffie). Harga 1 botol f 5.—

No. 3 Obat Pil Habsebar (boeat penjakit peroet) atoeran pake saben pagi 4 pil oental dengan koffie atawa thee. Harga 1 botol f 175.

No. 4 Obat Nasjoek (boeat sakit kepala) atoeran pake, seroot satow hari tiga kali). Harga 1 botol f 1.50

No. 5 Minjak Expres (boeat seneng hati) atoeran pake semir lebih doeloe 5 menuut). Harga 1 botol f 2.50

No. 6 Kadas atawa Gatel (atoeran pake gosok satow hari tiga kali). Harga 1 botol f 1.50

No. 7 Obat Koreng (atoeran pake kepiorken dimana jang sakit. Harga 1 botol f 0.50

No. 8 Pil Bidadari (atawa boeat kesenangan hati atawa kesehatan) (atoeran pake satow hari 3 pil abis makan nasik 1 pil dengan air dingin). Harga 1 botol f 3.—

No. 9 Minjak Ramboet (atoeran pake abis mandi gosoken diramboet). Harga 1 botol 60 gram f 2.50

No. 10 Obat Mata (atoeran pake satow hari doea kali tetesken dimata, sekali pake 2 tetes). Harga 1 botol 10 gram f 1.—

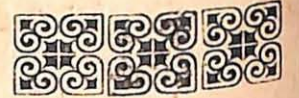
No. 11 Obat Batoek Darah atawa Mengi (atoeran pake satow hari doea kali ngemoet, satow hari ngemoet satow pil en sesoedahnja ngemoet tidak boleh minoem air dingin satow djam lamanja. Harga 1 botol f 2.50.

A W A S !

Ini dia

A W A S !

Njonja-njonja dan Toewan-toewan kalo maoe BABARKEN SOGA DJOKJA njang bagoes, koewat serta tida bisa loentoer atawa maoe NJELEPKEN dengan ongkost moerah, dan membeli Kain-Batik tjarilah ini MERK njang soedah terkenal.

Ada sedia tjoekoop segala Kain-Batik dari harga njang mahal sampe njang moerah, djoega trima pakerdjaan bikin TIAP-BATIK dari tembaga, dan lain-lainnja keperluan boeat Batik.

Harga-harga seperti terseboet di bawah ini:

BABARKEN SOGA DJOKJA	boeat	Kain atawa Saroong	per potong	f 3.—
"	"	Slendang	"	" f 1.50
NJELEPKEN	"	Iket	"	" f 1.50
MORI LOJORAN No. 1	"	Kain atawa Saroong	"	" f 1.—
"	"	Slendang atawa Iket	"	" f 0.50
"	"	Kain	"	" f 2.50
"	"	Saroong	"	" f 2.—
"	"	Iket	"	" f 1.25
"	"	Kain	"	" f 2.—
"	"	Saroong	"	" f 1.75
LILIN BATIKAN	tjorehan potlood No. 1	Iket	"	" f 1.—
"	"	Kain	"	" f 3.50
"	ini lilin tinggal pake sadja,	"	"	" kattie f 0.70
"	"	"	"	" f 0.80

Memoedjiken dengan hormat, TAN KONG TIEN Boegangan — Semarang — Telef. No. 1557